

SLOVENSKA PERIODIKA O STAROSTI

OBZORNIK ZDRAVSTVENE NEGE

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, letnik 47 (2013), 48 (2014) in 49 (2015).

Obzornik zdravstvene nege je strokovno-znanstvena revija Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. V njej številni avtorji objavljajo izvirne znanstvene, pregledne znanstvene in strokovne članke, recenzije, poročila in novice iz prakse zdravstvene in babiške nege in z interdisciplinarnih področij ter prispevke, ki v svojih znanstvenih, teoretičnih in filozofskih izhodiščih obravnavajo področja zdravstvene nege, spodbujajo zdravje posameznika, družine ali skupnosti ter spodbujajo razvoj prakse, izobraževanja in menedžmenta zdravstvene nege.

Revija se je leta 1967, ko je prvič izšla, imenovala *Zdravstveni obzornik*, leta 1994 pa se je preimenovala v *Obzornik zdravstvene nege*. Izhaja štirikrat letno, indeksirana pa je v naslednjih bazah: CINAHL, COBIB-SI, Biomedicina Slovenica in dLib.

Revija pomembno prispeva k profesionalnemu razvoju zdravstvene nege, babištva in drugih zdravstvenih ved v Sloveniji, v državah Balkana ter v državah širše centralne in vzhodne evropske regije, ki jih povezujejo skupne značilnosti razvoja zdravstvene nege v postsocialističnih državah.

V okviru tega prispevka bomo z vidika objav s področja gerontologije in medgeneracijskega sožitja pregledali 47., 48. in 49. letnik omenjene revije.

V prvi številki *Obzornika zdravstvene nege* v letu 2013 je bil objavljen članek o učinkovitosti komunikacije diplomiranih in srednjih medicinskih sester z dementnimi bolniki v

psihiatričnih bolnišnicah. Raziskovalci so na vzorcu 72 medicinskih sester ugotovili, da so diplomirane medicinske sestre pokazale več znanja o učinkoviti komunikaciji z bolniki z demenco kot srednje medicinske sestre. Pričujoča raziskava kaže, da se z izobraževanjem poveča znanje učinkovite komunikacije z dementnimi bolniki.

V naslednji številki istega letnika je bil objavljen članek z naslovom *Odnos do dela s starostniki med kliničnimi mentorji*. Raziskava kaže pozitiven odnos anketirancev do starosti in staranja ter opozori na potrebo po razvoju podiplomskih znanj na tem področju. Pokaže tudi pozitiven odnos kliničnih mentorjev do starih ljudi, kar je pomembno za delo s študenti zdravstvene nege.

Tretja številka 47. letnika prinaša dva izvirna znanstvena članka in en strokovni članek na temo staranja. Ustavili se bomo pri raziskovalnem članku o komunikaciji in kakovosti odnosov med medicinsko sestro in starostniki v patronažnem varstvu. Vzorec je sestavljalo 110 ljudi, ki so bili stari med 65 in 100 let ter ki so živeli v domačem okolju. Podatki so bili zbrani s strukturiranim vprašalnikom, ki je vseboval 28 vprašanj. Raziskovalci so ugotovili, da sta bili anketirancem najbolj pomembni vljudnost in prijaznost patronažnih medicinskih sester. Starostnikom se zdi zelo pomembno, da razumejo, kaj jim patronažna medicinska sestra razlaga. Izrazili so največjo željo po tem, da jih patronažna medicinska sestra razume, jih pozorno posluša in jemlje resno. Raziskava pokaže, da je pri profesionalnem delovanju patronažnih medicinskih sester ključnega pomena vzpostavitev človeškega odnosa do starostnika (spoštovanje, vljudnost, prijaznost, poslušanje in razumevanje), ki omogoča načrtovanje in

izvajanje profesionalnih dejavnosti z vključevanjem starostnika v odločanje.

Zadnja številka tega letnika nam postreže s tremi članki. Omenili bomo izvirni znanstveni članek o razumevanju koncepta umiranja z dostojanstvom pri medicinskih sestrah v paliativni oskrbi. Avtorji v zaključku nakažejo, da je za to, da bo vsak bolnik z neozdravljivo boleznijo deležen paliativne oskrbe, ki mu bo omogočila umreti dostojanstveno, potrebno zagotoviti prijazno okolje in organizacijo dela, ki izvajalcem omogoča opravljanje oskrbe, za katero so profesionalno odgovorni, ter povečati raven znanja o paliativni oskrbi tako med strokovno kot laično javnostjo.

V tretji številki naslednjega (48.) letnika sta neposredno na temo staranja in starejših predstavljena dva članka: izvirni znanstveni članek o zadovoljstvu starejših uporabnikov zdravstvene nege na domu z njihovo obravnavo in pregledni članek o celostnem pristopu k ugotavljanju in obravnavi bolečine pri obolelih za demenco.

Avtorji prvega članka ugotavljajo, da je bilo zadovoljstvo anketirancev večje, če so jim medicinske sestre po opravljenem postopku namenile več časa za pogovor. Uporabniki zdravstvene nege na domu so običajno zadovoljni z obravnavo takrat, ko jim daje tisto, kar pričakujejo in želijo. Njihovo zadovoljstvo ali nezadovoljstvo lahko uporabimo kot enega izmed kazalnikov kakovosti dela medicinskih sester.

Avtorji preglednega članka ugotavljajo, da bi morala ocena bolečine pri obolelih za demenco zajeti celostno obravnavo v okviru vedenjskih motenj, funkcioniranja in življenjskih razmer. Zdravstvena obravnava obolelih za demenco v Sloveniji nujno potrebuje nacionalne smernice, enotne standarde in protokole z dokazano najboljšimi izidi, ki bodo slehernemu prizadetemu omogočili kakovostno življenje brez bolečin.

Eden izmed izvirnih znanstvenih člankov v zadnji številki 48. letnika govori o samozaupanju medicinskih sester in zdravnikov pri praktičnem izvajanju paliativne oskrbe. Ugotovili so, da poskušajo medicinske sestre in zdravniki v nastali situaciji izkazati samozaupanje ter samostojno in strokovno pomagati neozdravljivo bolnemu in njegovi družini. V bodoče je potrebno več vlagati v izobraževanje in raziskovanje, saj se bodo zdravstveni delavci z ustreznim znanjem in z odprtim odnosom do te tematike lažje spoprijemali z vsemi strokovnimi in osebnimi težavami. Bolniki pa bodo deležni kakovostnejše paliativne oskrbe.

Ustavimo se še pri lanskem, to je 49. letniku revije.

V prvi številki sta predstavljena dva izvirna članka, ki sta neposredno povezana s starostniki. Prvi članek govori o prehranskih in gibalnih navadah slovenskih starostnikov. Podatki za empirično kvantitativno anketno raziskavo so bili zbrani na vzorcu 218 starostnikov, starih 65 let ali več in stanujočih na svojem domu, z uporabo strukturiranega vprašalnika za poročanje anketirancev o svojem ravnanju. Raziskovalci so ugotovili, da skoraj dve tretjini starostnikov na dan zaužije tri do štiri obroke in da so vsaj trikrat na teden 15 minut gibalno aktivni. Wardova metoda je pokazala tri skupine starostnikov s homogenimi vzorci prehranskih in gibalnih navad: *v skrbi za zdravje* (30,8 %), *ogroženi* (42,7 %) in *s posebnimi potrebami* (26,5 %).

V drugi številki eden izmed izvirnih znanstvenih člankov predstavi akcijsko raziskavo o ugotavljanju dehidracije pri starostnikih, ki so bili obravnavani v nujni medicinski pomoči. Z retrospektivno analizo so pri 107 starostnikih, ki so bili starejši od 65 let, ugotavljali vrednosti označevalcev dehidracije. Raziskava je pri 73,8 % obravnavanih starostnikov potrdila prisotnost povišanih vrednosti označevalcev dehidracije. Vendar pa avtorji članka poudarjajo, da

povišane vrednosti označevalcev dehidracije ne dajo zanesljivega odgovora o stanju dehidracije starostnikov, saj se le-ta lahko glede na uporabljene kriterije preceni ali podceni. Za boljšo oceno hidracije je v nadaljnjih raziskavah potrebno uporabiti natančnejše označevalce v kombinaciji s starostnikovimi kliničnimi znaki in anamnestičnimi podatki.

Kratek pregled zadnjih treh letnikov strokovne revije *Obzornik zdravstvene nege* kaže,

da uredniki dajejo precej poudarka vsebinam, ki obravnavajo staranje in starejšega človeka v povezavi z zdravstveno nego. Te vsebine bodo čedalje pomembnejše v prihodnjih desetletjih, ko se bo število starejših ljudi povečevalo, zdravstvena nega pa mora tudi pri starih ljudeh temeljiti na preverjenih znanjih, za katera sta pogoja temeljito raziskovanje in objavljanje spoznanj.

Tina Lipar